

AKOS

AGENCIJA ZA KOMUNIKACIJSKA
OMREŽJA IN STORITVE
REPUBLIKE SLOVENIJE

Številka: 38144-2/2022/21

Datum: 25. 4. 2023

Zadeva: **Odgovori na pripombe na popravljeni osnutek razpisne dokumentacije za javni razpis z javno dražbo za dodelitev radijskih frekvenc v radiofrekvenčnih pasovih 2300 MHz in 3600 MHz za lokalno uporabo**

Agencija za komunikacijska omrežja in storitve Republike Slovenije (v nadaljevanju: *agencija*) je dne 20. 2. 2023 na spletni strani¹ objavila popravljen osnutek razpisne dokumentacije, ki podaja osnutke pogojev in zahtev javnega razpisa z javno dražbo za dodelitev radijskih frekvenc za zagotavljanje javnih komunikacijskih storitev končnim uporabnikom v radiofrekvenčnih pasovih 2300 MHz in 3600 MHz za lokalno uporabo (v nadaljevanju: *Osnutek RD*). Pripombe in mnenja je agencija sprejemala do vključno 22. 3. 2023. Do navedenega roka je agencija prejela pripombe naslednjih deležnikov:

- T-2 d. o. o., Verovškova cesta 64A, 1000 Ljubljana (v nadaljevanju: *T-2*),
- Telekom Slovenije, d. d., Cigaletova 15, Ljubljana (v nadaljevanju: *Telekom Slovenije*) in
- Radiotelevizija Slovenija, Kolodvorska 2, Ljubljana (v nadaljevanju: *RTV Slovenija*).

Agencija je prejela mnenja in pripombe dne 28. 3. 2023 objavila na svojih spletnih straneh².

V nadaljevanju agencija povzema prejeta mnenja in pripombe po vsebinskih sklopih in se do njih opredeljuje.

Telekom Slovenije je podal pripombe že na prvi objavljeni osnutek razpisne dokumentacije. Telekom Slovenije vztraja pri vseh predhodno podanih pripombah v zvezi z nameravanim razpisom, na popravljeni osnutek pa dodaja še naslednje pripombe in predloge, saj je iz objavljenega popravljenega osnutka razvidno, da popravki sledijo zgolj pripombam Luke Koper d.d. in T-2 d.o.o., ostale pripombe pa je agencija zavrnila.

Uvod in cilji razpisne dokumentacije

Telekom Slovenije v pripombah navaja, da točka A.1. Uvod določa frekvenčni spekter, ki bo predmet tega

¹ <https://www.akos-rs.si/javna-posvetovanja-in-razpisi/novica/objava-odgovorov-na-pripombe-na-osnutek-razpisne-dokumentacije-za-javni-razpis-z-javno-drazbo-za-dodelitev-radijskih-frekvenc-v-radiofrekvenčnih-pasovih-2300-mhz-in-3600-mhz-za-lokalno-uporabo-in-objava-popravljenega-osnutka-za-ponovno-javno-obravnavo>

² <https://www.akos-rs.si/javna-posvetovanja-in-razpisi/novica/agencija-objavlja-prejete-pripombe-k-popravljenemu-osnutku-razpisne-dokumentacije-za-javni-razpis-z-javno-drazbo-za-dodelitev-radijskih-frekvenc-v-radiofrekvenčnih-pasovih-2300-mhz-in-3600-mhz-za-lokalno-uporabo>

Stegne 7, p.p. 418, 1001 Ljubljana, telefon: 01 583 63 00, faks: 01 511 11 01, e-naslov: info.box@akos-rs.si, www.akos-rs.si, davčna št.:10482369

razpisa, namenjen za prizemne sisteme, ki lahko zagotavljajo brezžične širokopasovne elektronske komunikacijske storitve, pretežno za vertikalne ali PMSE za lokalno uporabo, točka A.2 Cilji javnega razpisa, pa navaja, da je cilj razpisa, s pomočjo naprednih tehnologij ustvariti pogoje za gradnjo lokalnih in regionalnih celičnih radijskih sistemov za napredne namenske storitve poslovnih uporabnikov oziroma za t.i. vertikalne in zagotoviti digitalno vključenost lokalnega prebivalstva na čim večjem odstotku ozemlja. Osnutek razpisne dokumentacije kot cilj predmetnega razpisa navaja tudi »dati na razpolago zadostno količino spektra« in »učinkovito uporabiti radiofrekvenčni spekter za doseg največjega možnega družbeno ekonomskega napredka«. Po prepričanju Telekoma Slovenije s podelitvijo frekvenc, ki so predmet tega razpisa, ciljev, ki jih navaja agencija, ne bo mogoče realizirati, ker s podelitvijo zgolj 10+10 MHz na pasu 3400-3800 TDD nobeden izmed zastavljenih ciljev ni izvedljiv. Nameri ustvarjanja pogojev za napredne namenske storitve poslovnih uporabnikov (kampusi) in zagotovitev digitalne vključenosti lokalnega prebivalstva na čim večjem odstotku ozemlja, s predmetom tega razpisa po zatrevanju Telekoma Slovenije nista združljivi. Cilj zagotovitve digitalne vključenosti lokalnega prebivalstva je bil že realiziran s podelitvijo večjega dela frekvenc 5G za komercialno rabo in naložitvijo obveznosti nacionalnega pokrivanja imetnikom odločb o dodelitvi radijskih frekvenc.

Agencija pojasnjuje, da s predmetnim javnim razpisom zasleduje navedeni cilj »s pomočjo naprednih tehnologij ustvariti pogoje za gradnjo lokalnih in regionalnih celičnih radijskih sistemov za napredne namenske storitve poslovnih uporabnikov in pametnih skupnosti (oziroma za t. i. vertikal)« in tako:

- zagotoviti digitalni razvoj na ravni lokalnih skupnosti, gospodarstva in družbe in
- omogočiti digitalno vključenost redkeje poseljenih območij,

saj v prvi fazi predvideva podelitev frekvenc za vertikalne, kar bo omogočilo digitalizacijo gospodarstva in/ali lokalnih skupnosti, morebitne preostale frekvence pa bo lahko podelila tudi za zagotavljanje javnih elektronskih komunikacijskih storitev.

Nadalje agencija pojasnjuje, da predvideni frekvenčni bloki v velikosti 10 ali 20 MHz zadostujejo za 5G aplikacije za vertikalne, ki zahtevajo URLLC (ultra zanesljive komunikacije z nizkimi zakasnitvami) in mMTC (množične komunikacije med stroji). Za eMMB (izboljšani mobilni širokopasovni) 5G za nizke in srednje moči bo predvidoma do leta 2025 za lokalno uporabo na voljo spekter v pasu 3800 – 4200 MHz. Za zelo lokalno uporabo bo predvidoma do 2024 na voljo spekter v 28 GHz pasu od 28,0 – 28,4 GHz in 29,0 – 29,4 GHz za širokopasovni brezžični dostop - BWA preko 5G.

Sodelovanje na razpisu

Telekom Slovenije navaja, da bo na javnem razpisu lahko kot ponudnik s predložitvijo ponudbe sodelovala vsaka pravna oseba ali fizična oseba, ki je finančno, organizacijsko in tehnično sposobna načrtovati, izvesti in upravljati mobilna komunikacijska omrežja in zagotavljati širokopasovne elektronske komunikacijske storitve (točka A.3). Telekom Slovenije poudarja, da ta obveznost za lokalno uporabo predmetnih frekvenc za vertikalne preko zasebnih mobilnih omrežij ni smiselna in predlaga, da se črta. Agencija je v popravljenem osnutku razpisne dokumentacije popravila poglavje A.3 Sodelovanje na razpisu, tako da je možna izgradnja tudi izključno zasebnega omrežja in zagotavljanje zasebne komunikacijske storitve in se ponudnikom v tem primeru ne bo potrebno registrirati kot javni operater. Glede na navedeno Telekom Slovenije meni, da naj bi bil predmet predlaganega razpisa skladno z Akcijo 5 Strategije podelitev dela spektra v radiofrekvenčnih pasovih 2300 MHz in 3600 MHz za lokalno uporabo za vertikalne preko zasebnih mobilnih omrežij.

Agencija je preučila pripombo Telekoma Slovenije in pojasnjuje, da lahko ponudnik tehnično načrtovanje,

izvedbo in upravljanje zagotovi tudi s pogodbenim izvajalcem. Kot že večkrat pojasnjeno, je ta javni razpis primarno namenjen za zagotavljanje radiofrekvenčnega spektra vertikalam na lokalnem nivoju in posledično v prvi fazi razpisa daje prednost zasebnim mobilnim omrežjem.

Definicija kampusa

Glede točke A.5.2, Telekom Slovenije ocenjuje, da predlagana definicija kampusa z omejitvijo na 20 ha ni smiselna, in meni, da je preveč omejujoča.

Agencija ocenjuje, da se je pripomba Telekoma Slovenije nanašala na omejitev na 20 ha, torej na velikost do 20 ha. V definiciji pa je to minimalna velikost, torej vsaj 20 ha. Minimalna velikost je potrebna zaradi propagacijskih lastnosti ponujenega spektra. Nižje frekvence imajo namreč večji doseg, kar sicer pomeni cenejše omrežje (manj baznih postaj), povzročajo pa tudi neželene motnje v večjem geografskem območju, tako da v pasovih 2300 MHz in 3600 MHz ni možno podeliti spektra na manjšem geografskem območju.

Sinhronizacija za frekvenčni pas 3600 MHz TDD

Glede točke A.5.2.2, kjer naj bi agencija po 31. 12. 2025 po uradni dolžnosti določala spremembe sinhronizacijskih shem, bi bilo po mnenju Telekoma Slovenije namero potrebno dodatno pojasniti in obrazložiti.

Agencija pojasnjuje, da bo uvedla postopek po uradni dolžnosti le v primeru, če do roka, določenega v poglavju A.5.2.2, s strani imetnikov odločb o dodelitvi radijskih frekvenc (v nadaljevanju: ODRF) ne bo prejela usklajenega predloga nove sheme oziroma usklajenega predloga, da ostane shema nespremenjena, in jo bo spremenila kot določa predmetno poglavje.

Spektralne kape

T-2 meni, da obrazložitev agencije glede spektralne kape, da ker gre za podeljevanje radijskih frekvenc za lokalno uporabo, spektralne kape iz javnega razpisa z javno dražbo za dodelitev radijskih frekvenc za zagotavljanje javnih komunikacijskih storitev končnim uporabnikom v radiofrekvenčnih pasovih 700 MHz, 1500 MHz, 2100 MHz, 2300 MHz, 3600 MHz in 26 GHz (v nadaljevanju: večfrekvenčna dražba 2021)³ za ta javni razpis ne bodo veljale, ni primerna, saj dejstvo, da se v predmetnem razpisu frekvence podeljujejo za lokalno uporabo, na določitev spektralnih kap ne bi smelo vplivati. Poleg vertikal lahko na predmetnem razpisu dražijo tudi mobilni operaterji, in sicer z namenom omogočanja storitve brezžičnih elektronskih komunikacij po opciji 1. Glede na dejstvo, da so spektralne kape predvidene z namenom preprečitve kopičenja spektra, T-2 meni, da bi morale veljati tudi v predmetnem razpisu.

Agencija pojasnjuje, da je razpis prvenstveno namenjen za vertikale, in da operaterji javnih mobilnih

³ Sklep št. 38144-5/2020/1 z dne 17. 12. 2020 o uvedbi javnega razpisa z javno dražbo za dodelitev radijskih frekvenc za zagotavljanje javnih komunikacijskih storitev končnim uporabnikom v radiofrekvenčnih pasovih 700 MHz, 1500 MHz, 2100 MHz, 2300 MHz, 3600 MHz in 26 GHz (Uradni list RS, št. 191/2020), spremenjen s sklepom št. 38144-5/2020/13 z dne 5. 1. 2021 o spremembi sklepa o uvedbi javnega razpisa (Uradni list RS, št. 3/2021) in s sklepom št. 38144-5/2020/49 z dne 3. 2. 2021 o spremembi sklepa o uvedbi javnega razpisa (Uradni list RS, št. 16/2021)

komunikacij lahko sodelujejo v drugi fazi. Razpis ni namenjen za nacionalno pokrivanje, zato tudi omejitve glede spektralnih kap ne morejo biti enake kot na večfrekvenčni dražbi 2021.

Prenos pravice uporabe radijskih frekvenc ali oddaja pravice v najem

Glede prenosa pravice uporabe radijskih frekvenc ali oddaje pravice v najem T-2 izpostavlja, da agencija ponudnikom-vertikalnim, ki bodo na javnem razpisu uspeli pridobiti spekter, prepoveduje prenos pravice do uporabe teh radijskih frekvenc (ali oddaje pravice v najem). V skladu s 69(1) členom ZEKom-2 lahko agencija prenos zavrne, če fizična ali pravna oseba, ki bi prevzela ali najela radijske frekvence, ne izpolnjuje predpisanih pogojev:

- ne izpolnjuje pogojev, ki so določeni z zakonom, podzakonskimi predpisi ali aktom agencije,
- da predvideno trgovanje ne povzroča izkrivljanja konkurence zlasti tam, kjer je spekter neizkoriščen,
- če obstaja očitno tveganje, da novi imetnik ne bo mogel izpolnjevati prvotnih pogojev za pravico uporabe.

V kolikor torej navedeni pogoji niso izpolnjeni, se skladno z veljavno zakonodajo prenos pravice do uporabe radijskih frekvenc oz. oddaja pravice v najem dovoli. Ne glede na navedeno drugi odstavek 69. člena ZEKom-2 izrecno prepoveduje prenos radijskih frekvenc na drugo fizično ali pravno osebo ali dajanje v najem drugi fizični ali pravni osebi, in sicer le v primeru, če je imetnik odločbe o dodelitvi radijskih frekvenc pravico do uporabe teh radijskih frekvenc pridobil na javnem razpisu brez plačila zneska iz devetega odstavka 73. člena tega zakona (tj. določenega zneska za učinkovito rabo omejene naravne dobrine, s katerim se zagotovi optimalna uporaba dodeljenih radijskih frekvenc), razen v primeru radijskih frekvenc za analogno radiodifuzijo. Glede na dejstvo, da razpisna dokumentacija v poglavju F.4.9 izrecno določa, da bo agencija izdala ODRF ob upoštevanju določil glede roka, kot je opredeljen v 62. členu ZEKom-2, ob pogoju, da je uspešni dražitelj poravnal znesek za učinkovito rabo omejene naravne dobrine, izjema drugega odstavka 69. člena ZEKom-2 v predmetnem javnem razpisu ni izpolnjena.

Glede na navedeno T-2 pripominja, da prepoved prenosa pravice do uporabe teh radijskih frekvenc (ali oddaja pravice v najem) tako ni skladna z določili ZEKom-2 ter ponudnikom-vertikalnim omejuje ustavno zagotovljeno pravico svobodne gospodarske pobude. Pravice uporabe teh radijskih frekvenc ponudniki vertikal pridobijo za zelo dolgo obdobje, agencija pa jim omejuje razpolaganje s tem sredstvom ne glede na to, da bo v tako lahko dolgem obdobju lahko prišlo do tehnoloških ali finančnih sprememb, ki bi jim omejevalo uporabo pridobljenih radijskih frekvenc oz. zahtevalo finančno razbremenitev.

Agencija je predlog T-2 upoštevala in popravila točko A.6.2 osnutka razpisne dokumentacije na način, da bodo ponudniki, ki bodo v prvi fazi javnega razpisa uspeli pridobiti spekter, lahko skladno z 69. členom ZEKom-2 prenesli pravice do uporabe teh radijskih frekvenc zgolj na ali oddali pravice v najem fizičnim ali pravnim osebam, ki bodo v času prenosa pravic v celoti izpolnjevale pogoje za pridobitev frekvenčnega spektra, določene v prvi fazi tega javnega razpisa, kot jih je moral izpolnjevati trenutni imetnik ob prijavi na razpis (to pomeni, da bo moral biti vertikal), in bo moral izpolnjevati tudi ostale določene obveznosti skladno z ZEKom-2.

Ohranjanje lastniške strukture ponudnika

T-2 agencijo naproša za pojasnilo, ali je izključitev predvidena le za nadaljnji postopek (v smislu 2. in 3.

faza dražbe) ali se takšne ponudnike izključi iz celotnega postopka (torej tudi v primeru, da so v prvi fazi že pridobili določene frekvence), glede na to, da agencija navaja, da bo v primeru, če je povezava med dvema ali več ponudniki ugotovljena naknadno (že po preverjanju ponudb), ker prej zaradi nejasnih podatkov o strukturi lastništva ponudnika tega ni bilo mogoče ugotoviti, vse vpletene ponudnike izključila iz nadaljnjega postopka.

Agencija pojasnjuje, da izključitev velja za celoten postopek, ODRF pa lahko agencija razveljavi tudi po naknadno ugotovljenih nepravilnostih.

Zaradi večje jasnosti, je agencija ustrezno dopolnila besedilo v poglavju A.7.3.3 Ohranjanje lastniške strukture ponudnika v času javnega razpisa.

Splošne obveznosti pokrivanja in ponujanja storitev

T-2 predlaga, da se iz poglavja A.7.4.1, ki določa obveznosti pokrivanja, briše prva alineja, ki določa obveznosti pokrivanja v dveh letih od začetka veljavnosti ODRF, in sicer v delu, ki velja za opcijo 1.

T-2 je v pripombah na prvi osnutek razpisne dokumentacije že predlagal, da se obveze pokrivanja določijo le za občine, ki imajo 10.000 ali več prebivalcev, saj izgradnja baznih postaj in zagotavljanje pokrivanja po občinah, ki v veliko primerih predstavljajo majhno območje tako z vidika površine kot števila prebivalcev, ni ekonomično. T-2 v nadaljevanju navaja, da je agencija predlog T-2 preučila in se odločila, da bo besedilo obveznosti pokrivanja v poglavju A.7.3.1 oziroma po novem A.7.4.1 jasneje zapisala kot opcijo 1 in opcijo 2 za vsak presečni datum. Ker ta javni razpis predvideva podelitev frekvenc za vertikale oziroma lokalno uporabo, so obveznosti temu prilagojene, nikakor pa jih ne morejo določati operaterji.

T-2 meni, da odgovor agencije ni utemeljen. Predmetni javni razpis sicer res predvideva podelitev frekvenc za vertikale, a ni omejen le na te, saj pridobitev frekvenc predvideva tako za vertikale, kot tudi za obstoječe (in morebiti nove) operaterje. Medtem ko so obveze pokrivanja za vertikale potrebne, pa v primeru omogočanja storitve brezžičnih elektronskih komunikacij po opciji 1 niso primerne na način, kot jih trenutno predvideva osnutek razpisne dokumentacije, in sicer zaradi že navedenih argumentov neekonomičnosti, kot tudi zaradi že ustaljenega procesa planov izgradnje mobilnega omrežja skladno z obstoječimi zavezami.

T-2 prosi agencijo, da naj ponovno preuči predlog družbe T-2 z dne 30. 9. 2022. T-2 agenciji prav tako predlaga, da v poglavje A.7.4.1 doda naslednji odstavek:

»Izpolnjevanje obveznosti opcije 1 je vezano na razpoložljivost terminalov in baznih postaj na trgu. V primeru, da terminalov in baznih postaj za posamezni radiofrekvenčni pas ni na voljo, mora ponudnik v zvezi s tem predložiti dokaze. Agencija na osnovi relevantnih dokazov preloži rok izpolnjevanja obveznosti.«

V kolikor agencija obvez pokrivanja in ponujanja storitev po opciji 1 ne bo določila na način, ki bi potencialnim interesentom omogočil vzdržan poslovni model, bo s predmetnim razpisom nosila veliko tveganje, da spekter ne bo podeljen, posledično pa cilj učinkovite uporabe radiofrekvenčnega spektra za doseg največjega možnega družbeno ekonomskega napredka ne bo dosežen.

Telekom Slovenije meni, da predlagana določitev obveznosti iz poglavja A.7.4.1, tako da »Imetniki ODRF, ki bodo na območju kampusa zagotavljali podporo vertikalam, bodo morali v primeru, da bi vertikala, kadarkoli v času trajanja ODRF odstopila od pogodbe do rokov za obveznosti, ki se nanašajo na opcije 2 poglavja A.7.4.1 (Splošne obveznosti pokrivanja in ponujanja storitev), izpolniti obveznosti pokrivanja iz poglavja A.7.4.1 za opcije 1, ki se nanašajo na pokrivanje prebivalstva oziroma ozemlja občine.«, ni

smiselna, ker preliva namembnost iz vertikal na minimalistično pokrivanje lokalnega prebivalstva za nejasne potrebe ob tem, da so na istem območju že delujoča javna omrežja.

Agencija pojasnjuje, da je želela s to obveznostjo preprečiti neučinkovito uporabo radiofrekvenčnega spektra. Po preučitvi pripomb se je agencija odločila, da bo za imetnike, ki bodo spekter pridobili v prvi fazi javnega razpisa, glede obveznosti pokrivanja veljala opcija 2. Te obveznosti bo agencija zapisala tudi v ODRF. V primeru nezmožnosti izpolnjevanja naloženih obveznosti lahko imetnik ODRF vloži vlogo za razveljavitev oziroma bo agencija skladno s tretjim odstavkom 71. člena ZEKom-2 pričela s postopkom razveljavitve ODRF.

Telekom Slovenije zatrjuje, da agencija v točki A.7.4.1 Splošne obveznosti pokrivanja in ponujanja storitev, v nasprotju z zapisanim v točki A.2, navaja, da bo moral ponudnik s pridobljenimi frekvencami komercialno ali za lastne potrebe omogočati storitve brezžičnih elektronskih komunikacijskih storitev opcijno s pokrivanjem določenega odstotka prebivalstva ali ozemlja občine ali območja svojega kampusa. V točki F Razpisne dokumentacije agencija ponovno navaja, da bo v prvi fazi preverjala interes vertikal po posameznih lotih v posameznih občinah.

Iz vsega navedenega je po prepričanju Telekoma Slovenije razvidno, da v popravljenem osnutku razpisne dokumentacije niso jasno definirani in razmejeni pojmi vertikale, zasebna namenska omrežja in storitve, javna elektronska komunikacijska omrežja in storitve, lokalna uporaba, in posledično tako strategija doseganja zastavljenih ciljev ni jasna.

Strategija upravljanja z radiofrekvenčnim spektrom 2021-2023 (v nadaljevanju: Strategija) v točki 3-1-2-1 definira »Namenski spekter za vertikale, ki potrebujejo javno ali zasebno omrežje za nacionalno ali regionalno pokrivanje«, zato podelitev predmetnih frekvenc za zagotavljanje javnih elektronskih komunikacijskih storitev končnim uporabnikom zgolj za lokalno uporabo po občinah, ne bi bila skladna z veljavno Strategijo.

Točka A.7.4.1 popravljenega osnutka razpisne dokumentacije, Splošne obveznosti pokrivanja in ponujanja storitev, ni skladna s točko A.2 Cilji javnega razpisa, ker v opcijah 1 določa obveznosti pokrivanja prebivalstva in ozemlja, te obveznosti pa lahko veljajo samo za operaterje javnih elektronskih komunikacijskih omrežij in storitev, ker upravljalci zasebnih omrežij storitev končnim uporabnikom ne smejo ponujati.

V kategorijo družbeno kritične infrastrukture sodijo tudi vsi operaterji javnih elektronskih komunikacijskih omrežij, kar po navedbah Telekoma Slovenije v osnutku razpisne dokumentacije ni ustrezno navedeno.

Agencija pojasnjuje, da je, glede na pripombo Telekoma Slovenije na nejasne definicije, popravila definicijo vertikale tako, da so to lahko pravne ali fizične osebe, ki uporabljajo svojemu načinu delovanja prilagojene elektronske komunikacijske storitve za lastne potrebe in glavne dejavnosti nimajo registrirane v klasifikaciji J 61 v prilogi I Uredbe o standardni klasifikaciji dejavnosti (Uradni list RS, št. 69/07 in 17/08)⁴. Te panoge so npr. promet, industrija, kmetijstvo, mediji, energetika, zdravstvo, javna varnost – zaščita in reševanje, pametna mesta, pametne vasi. Nadalje agencija pojasnjuje, da že Akcija 5⁵ iz poglavja 3.1.2.1 Strategije »V obdobju 2021-2022 podeliti del spektra v radiofrekvenčnih pasovih 2300 MHz in 3600 MHz za lokalno uporabo, in sicer za zagotavljanje javnih komunikacijskih storitev končnim uporabnikom ali za vertikale preko javnih mobilnih ali zasebnih mobilnih omrežij« navaja podelitev predmetnih frekvenc za lokalno uporabo, pri tem pa je po oceni agencije občina tudi glede na zakonitosti širjenja radijskih valov v predmetnih radiofrekvenčnih pasovih še sprejemljiva geografska enota. Glede predloga Telekoma

⁴ <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=URED4092>

⁵ V obdobju 2021 - 2022 podeliti del spektra v radiofrekvenčnih pasovih 2300 MHz in 3600 MHz za lokalno uporabo, in sicer za zagotavljanje javnih komunikacijskih storitev končnim uporabnikom ali za vertikale preko javnih mobilnih ali zasebnih mobilnih omrežij.

Slovenije, ki se nanaša na ločeno podelitev za vertikale in ostale deležnike, in mnenja glede cilja v točki A.2 ter primernosti obveznosti pod opcijo 1, agencija pojasnjuje, da bo razpisno dokumentacijo prilagodila na način, da bo spekter v prvi fazi javnega razpisa namenjen samo za vertikale, za katere bodo veljale le obveznosti pokrivanja po opciji 2, v primeru, da spekter iz kateregakoli razloga ne bo namensko uporabljen, pa se imetniku ODRF razveljavi oziroma imetnik sam poda vlogo za razveljavitev ODRF. Posledično zanj opcija 1 ni relevantna, glede na navedeno pa so obveznosti skladne s ciljem iz poglavja A.2.

Spekter po tem javnem razpisu z javno dražbo ni prvenstveno namenjen za kritično infrastrukturo, ampak skladno z Akcijo 5 Strategije upravljanja z radiofrekvenčnim spektrom za zagotavljanje javnih komunikacijskih storitev končnim uporabnikom ali za vertikale preko javnih mobilnih ali zasebnih mobilnih omrežij za lokalno uporabo. Za poslovno kritične vertikale je namenjen spekter 410-430 MHz skladno z Akcijo 6 Strategije upravljanja z radiofrekvenčnim spektrom.

Glede na cilj iz poglavja A.2 »s pomočjo naprednih tehnologij ustvariti pogoje za gradnjo lokalnih in regionalnih celičnih radijskih sistemov za napredne namenske storitve poslovnih uporabnikov (oziroma za t. i. vertikale) in zagotoviti digitalno vključenost lokalnega prebivalstva na čim večjem odstotku ozemlja«, je agencija v prvi fazi dala prednost vertikalam.

V zvezi s komentarji T-2 agencija pojasnjuje, da je že sledila predlogu T-2, ko je obveze opcije 1 omilila na postavitev vsaj 1 bazne postaje za vsako dodeljeno občino razširila na način, da lahko z 1 bazno postajo pokrije tudi skupino občin, pri čemer odstotki prebivalstva posamezne občine veljajo za vsako občino posebej. Agencija ob tem opozarja, da pa istočasno veljajo vrednosti na mejah dodeljene skupine občin, ki ne smejo presegati omejitev iz poglavij H.1.3 in H.2.5.

Glede pripombe, »da obveze po opciji 1 niso primerne na način, kot jih trenutno predvideva osnutek razpisne dokumentacije, in sicer zaradi že navedenih argumentov neekonomičnosti, kot tudi zaradi že ustaljenega procesa planov izgradnje mobilnega omrežja skladno z obstoječimi zavezami,« agencija pojasnjuje, da je predmetni javni razpis namenjen za lokalno uporabo in so glede na to sorazmerno določene obveznosti.

Nadalje je agencija ocenila, da lahko sledi predlogu T-2 in dodala klavzulo, da je izpolnjevanje obveznosti vezano na razpoložljivost terminalov in baznih postaj na trgu. V primeru, da terminalov in baznih postaj za posamezni radiofrekvenčni pas ne bo na voljo, bo moral imetnik ODRF v zvezi s tem predložiti dokaze.

Glede vsega navedenega agencija dodaja, da primarni cilj na tem javnem razpisu ni podelitev radijskih frekvenc v celoti, ampak skladno s cilji poglavja A.2:

- dati na razpolago dati zadostno količino spektra,*
- učinkovito uporabiti radiofrekvenčni spekter za dosego največjega možnega družbeno ekonomskega napredka,*
- s pomočjo naprednih tehnologij ustvariti pogoje za gradnjo lokalnih in regionalnih celičnih radijskih sistemov za napredne namenske storitve poslovnih uporabnikov (oziroma za t. i. vertikale) in zagotoviti digitalno vključenost lokalnega prebivalstva na čim večjem odstotku ozemlja,*
- slediti najrazvitejšim državam sveta pri uvedbi Industrije 4.0 in inteligentne povezljivosti z namenom povečanje družbeno ekonomske blaginje državljanov Republike Slovenije (posebno nova delovna mesta v različnih vejah industrije v letih 2025 – 2030),*
- spodbujati naložbe in razvoj,*
- ohraniti in spodbujati razvoj učinkovite konkurence na trgih storitev brezžičnih elektronskih komunikacij.*

Souporaba pasivne infrastrukture

T-2 navaja, da bo agencija obveznost souporabe pasivne infrastrukture naložila le, kadar bo to utemeljeno iz razlogov, ker na določenem območju obstajajo nepremostljive fizične ovire za tržno postavitve infrastrukture za zagotavljanje omrežij ali storitev in zato ni možnosti za dostop končnih uporabnikov do omrežij ali storitev.

Pogoji za zavrnitev dostopa do fizične infrastrukture so navedeni v 139(5). členu ZEKom-2. Po prepričanju T-2 bi agencija, če bi naložila souporabo pasivne infrastrukture le v primeru, če na določenem območju obstajajo nepremostljive fizične ovire za tržno postavitve infrastrukture za zagotavljanje omrežij ali storitev, kršila zakon.

T-2 navaja še, da je to določilo prav tako v neskladju z Direktivo o ukrepih za znižanje stroškov za postavitve elektronskih komunikacijskih omrežij visokih hitrosti (Direktiva 2014/61/EU) z dne 15. maja 2014 in v neskladju z ZEKom-2.

V zvezi s pripombo T-2 agencija pojasnjuje, da je obveznost souporabe skladna s četrtem odstavkom 61. člena⁶ direktive (EU) 2018/1972 Evropskega parlamenta in sveta z dne 11. decembra 2018 o Evropskem zakoniku o elektronskih komunikacijah⁷ (v nadaljevanju EECC), ki je v slovensko zakonodajo prenešen s 133. členom ZEKom-2.

Telekom Slovenije navaja, da v točki A.7.4.4.2 (Souporaba pasivne infrastrukture) manjka določilo o tem, kakšne so omejitve (kapice) v primeru dinamične souporabe spektra.

Telekom Slovenije navaja, da v določilu »Kadar operaterjem ni na voljo noben izvedljiv in podoben alternativen način dostopa do končnih uporabnikov pod poštenimi in primernimi pogoji za lokalno zagotavljanje storitev, bo agencija imetniku ODRF-ja, ki ima na določenem območju zgrajeno infrastrukturo, v času trajanja ODRF-ja naložila obveznosti v zvezi s souporabo pasivne infrastrukture« ni ustrezno pojasnjeno, kako se bo dokazovalo, ali je operaterjem na voljo izvedljiv in podoben alternativni način dostopa do končnih uporabnikov, glede na to, da je predmetni razpis namenjen v prvi vrsti za vertikale preko zasebnih omrežij.

Glede na vse navedeno Telekom Slovenije predlaga, da agencija celotni osnutek razpisne dokumentacije popravi tako, da bo predmet razpisa podelitev dela spektra v pasovih 2300 MHz in 3600 MHz za lokalno uporabo za vertikale preko zasebnih omrežij. V kolikor frekvence na tem razpisu ne bi bile podeljene, naj agencija v nadaljevanju izvede nov razpis za podelitev tega spektra za lokalno uporabo za zagotavljanje javnih elektronskih komunikacijskih storitev končnim uporabnikom, razpisni pogoji (predvsem izklicne cene in obveznosti pokrivanja prebivalstva in ozemlja) pa naj bodo primerljivi pogojem, ki so bili postavljeni v javnem razpisu z javno dražbo za dodelitev radijskih frekvenc 5G v letu 2021.

Glede na pripombo Telekoma Slovenije agencija pojasnjuje, da za dinamično souporabo spektra spektralne

---

⁶ Države članice brez poseganja v odstavka 1 in 2 zagotovijo, da imajo pristojni organi pooblastilo, da podjetjem, ki zagotavljajo ali so pooblaščenca, da zagotavljajo elektronska komunikacijska omrežja, v skladu s pravom Unije naložijo obveznosti v zvezi s souporabo pasivne infrastrukture ali obveznosti sklenitve lokaliziranih sporazumov o dostopu do gostovanja, kadar je to v enem ali drugem primeru neposredno potrebno za lokalno zagotavljanje storitev, ki temeljijo na uporabi radiofrekvenčnega spektra, in pod pogojem, da nobenemu podjetju ni dan na voljo noben izvedljiv in podoben alternativen način dostopa do končnih uporabnikov pod poštenimi in primernimi pogoji. Pristojni organi lahko naložijo take obveznosti le, kadar je ta možnost jasno določena pri podelitvi pravic uporabe radiofrekvenčnega spektra in kadar je to utemeljeno iz razlogov, da na področju, za katerega veljajo takšne obveznosti, za tržno postavitve infrastrukture za zagotavljanje omrežij ali storitev, ki temeljijo na uporabi radiofrekvenčnega spektra, obstajajo nepremostljive gospodarske ali fizične ovire in zato izrazito primanjkuje možnosti za dostop končnih uporabnikov do omrežij ali storitev ali takega dostopa sploh ni. V takih okoliščinah, ko zgolj dostopanje do pasivne infrastrukture in njena souporaba ne zadoščata za rešitev teh razmer, lahko nacionalni regulativni organi naložijo obveznosti za souporabo aktivne infrastrukture.

⁷ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/HTML/?uri=OJ:L:2018:321:FULL&from=EN>

kape ne veljajo. Glede kriterijev za uporabo pasivne infrastrukture pa agencija pojasnjuje, da bodo veljali enaki pogoji kot v večfrekvenčni dražbi 2021, saj so, kot že navedeno zgoraj, skladni s četrtem odstavkom 61. člena EECC, ki je v slovensko zakonodajo prenešen s 133. členom ZEKom-2. Po proučitvi dodatnih vidikov glede na podelitev v večfrekvenčni dražbi, se je agencija odločila, da iz obveznosti izvzame ponudnike, ki bodo frekvence iz ODRF uporabljali izključno za storitve brezžičnih elektronskih komunikacij za lastne potrebe, znotraj območja svojega kampusa.

Agencija je predmetni javni razpis predvsem zaradi ekonomičnosti postopka že zastavila tako, da v prvi fazi podeli frekvence vertikalam, še nepodeljene frekvence pa ponudi vsem v drugi in tretji fazi razpisa, in sicer lokalno, čemur so prilagojeni razpisni pogoji.

Garancija za resnost ponudbe - bančna garancija

T-2 navaja, da je agencija v drugem osnutku razpisne dokumentacije določila obvezo predložitve bančne garancije za resnost ponudbe, pri čemer pa je brez obrazložitve brisala alternativno možnost predložitve kavcijskega zavarovanja, ki je po vsebini popolnoma primerna za izpolnitev namena ter je obstajala že v več frekvenčni dražbi leta 2021.

T-2 prosi agencijo za obrazložitev umika alternativne možnosti zavarovanja za resnost ponudbe oz. za ponovno določitev možnosti predložitve kavcijskega zavarovanja v okviru ponudbe.

Agencija pojasnjuje, da se za mehanizem zavarovanja resnosti ponudbe odloča glede na vsebino javnega razpisa. Tako ocenjuje, da je bančna garancija primeren način za zagotovitev resnosti pri sodelovanju v tem javnem razpisu. Mehanizem depozita, ki je bil uporabljen v večfrekvenčni dražbi 2021, za ta format javnega razpisa ni primeren.

V večfrekvenčni dražbi ni bilo kavcijskega zavarovanja, niti bančne garancije, ampak so morali dražitelji pred začetkom dražbe nakazati začetni depozit v 100-odstotni vrednosti svojih izhodiščnih ponudb.

Prva faza dražbe

T-2 navaja, da je agencija določila, da bo Komisija v prvi fazi pri preverjanju povpraševanja v posamezni občini po lotih znotraj posameznih kategorij A1, A2 in B obravnavala le interes, ki so ga izrazile vertikale. Kot vertikale so opredeljene fizične ali pravne osebe, ki imajo glavno dejavnost registrirano v posamezni panogi dejavnosti in uporabljajo svojemu načinu delovanja prilagojene elektronske komunikacijske storitve in niso javni mobilni operaterji. Te panoge so npr. promet, industrija, kmetijstvo, mediji, energetika, zdravstvo, javna varnost - zaščita in reševanje, pametna mesta, pametne vasi. Z navedeno izločitvijo je agencija mobilne operaterje glede na ostale deležnike na trgu neupravičeno postavila v neenakopraven položaj. Skladno s 42. členom ZEKom-2 morajo biti postopki dodelitve radijskih frekvenc objektivni, sorazmerni in nediskriminacijski. Agencija mora sprejemati odločitve na podlagi objektivnih ocen na podlagi objektivne ocene prihodnjih konkurenčnih tržnih pogojev, nujnosti takih ukrepov za ohranjanje ali doseganje učinkovite konkurence in verjetnih učinkov takih ukrepov na obstoječe in prihodnje naložbe udeležencev na trgu (75. člen ZEKom-2). Prav tako je potrebno upoštevati določbe Zakona o preprečevanju omejevanja konkurence (ZPOMK-2), ki v 64. členu prepoveduje omejevanje trga z oblastnimi akti in dejanji. Za omejevanje prostega nastopanja podjetij na trgu se štejejo splošni in posamični akti in dejanja, s katerimi se v nasprotju z ustavo in zakonom omejujejo svobodna menjava blaga in storitev, svoboden vstop na trg, svobodno nastopanje na trgu ali s katerimi se kako drugače

preprečuje konkurenca. Za omejevanje prostega nastopanja s posamičnimi akti in dejanji se štejejo zlasti akti in dejanja, s katerimi se določenemu podjetju neutemeljeno zagotavlja privilegiran položaj pri poslovanju na trgu (66. člen ZPOmK-2). Določbe drugega osnutka razpisne dokumentacije ponudnike-vertikale po prepričanju T-2 neupravičeno postavlja v privilegiran položaj.

T-2 sporoča agenciji, da je cilj vzpostavitve vertikal le en izmed ciljev predmetnega razpisa. Dodatno T-2 sporoča, da je sicer družba T-2 (kot tudi nekateri drugi mobilni operaterji) nosilec razvoja storitev »pametnih mest«, in kot taka deluje v panogi, ki jo agencija navaja v definiciji vertikal. Obenem T-2 navaja še, da so te storitve predvidene za širšo uporabo na trgu, in ne le za lastne potrebe, in kot take nedvoumno upravičene za sodelovanje na predmetnem razpisu, tj. že v prvi fazi dražbe. Doseg enega izmed ciljev razpisa, tj. zagotovitev vertikal, namreč ni možen le preko lastnih vložkov in le za lastne potrebe, temveč tudi preko ponudbe za vzpostavitev storitve vertikale preko druge družbe (npr. mobilnega operaterja).

Splošna izključitev vseh mobilnih operaterjev iz prve faze dražbe je tako nezakonita in neprimerna in ne temelji na nobeni objektivni in upravičeni podlagi. Agencija bi se lahko poslužila milejših ukrepov za doseg istega cilja, tj. postavitvijo spektralnih kap, ki bi preprečile kopičenje spektra in posledično sodelovanje na dražbi prepustila vsem subjektom, ki še ne razpolagajo z dovoljšno količino spektra za zadovoljitev ciljev razpisa in posledično za (konkurenčno) nastopanje takšnega subjekta na trgu.

Po navedbah T-2 bi agencija doseglo ciljev prav tako lahko zagotovila z učinkovitejšo podelitvijo frekvenčnega spektra.

Kampusi zaobjemajo omejena področja znotraj občin oz. dveh sosednjih občin. Zato je v teh primerih smiselno dodeliti isti frekvenčni spekter dvema ponudnikoma. Ponudnik vertikale pridobi frekvenčni spekter za kampus, preostali del občine pa pridobi ponudnik, ki bi ga ta preostali del vseeno interesiral (npr. ponudnik javnih mobilnih komunikacijskih storitev).

V zvezi s tem T-2 podaja primer kampusa Luke Koper (z 280 ha površin in izjemno pomembno gospodarsko vlogo za vso Slovenijo), ki se nahaja v MO Koper (311 km²) in občini Ankaran (8 km²) ter zajema manj kot 1% površine obeh občin.

Posledično T-2 predlaga, da se v primeru več kandidatov za isti spekter v isti občini, vendar ne za isto območje (kampus, preostalo področje občine) v javnem razpisu z javno dražbo omogoči uporaba istega frekvenčnega spektra za različna področja občine.

V ponudbi naj ponudnik opredeli, ali je zainteresiran za pokrivanje:

- celotne občine,
- področja občine brez kampusov, v primeru da obstaja interes tudi za kampus ali
- za kampus,

in sicer za vsak frekvenčni spekter ločeno (2300 MHz A_01 2300 MHz A_02, 3600 MHz B) oz. blok (BA01, BA02, BB01).

Če je kandidatov za posamezen frekvenčni spekter v občini več, se pred dražbo preveri njihov interes o pričakovanem pokrivanju na podlagi z njihove strani v ponudbi podanih podatkov. Dražba se izvede, če več ponudnikov pričakuje pokrivanje na istem področju občine. Dražba se ne izvede, če npr. želi en ponudnik pokrivanje kampusa, drugi pa preostalo področje občine.

Za vse tri vrste (zgoraj navedenih) pričakovanih pokrivanj se v ponudbi opredeli izklicna cena v vrednosti 100 %. Če se na podlagi zgoraj navedenega postopka v občini isti spekter dodeli dvema ali več ponudnikoma, (vsak) kampus plača npr. 25 % izklicne cene, ponudnik, ki pokriva preostanek občine pa razliko do izklicne cene. Če je za posamezno občino edini ponudnik kampus, plača polno izklicno ceno za občino.

T-2 predlaga, da bi dražba potekala na podlagi polnih cen za posamezno občino, vsak dražitelj pa bi hkrati dobil tudi informacijo o trenutni oz. končni ceni, ki velja zanj (npr. 25 % za kampus in razlika do polne cene za ponudnike, ki kandidirajo za področje občne brez kampusov).

Vprašanje koordinacije na mejah kampusa in preostalega dela občine naj agencija določi na enak način, kot bo navedeno urejeno za primere koordinacije na mejah občine.

Navedeni predlog rešitve po prepričanju T-2 tako reši problematiko omejevanja prostega nastopanja na trgu in neutemeljenega zagotavljanja privilegirane položaja določenemu ponudniku-vertikali ter cilje razpisa doseže v največji možni meri, saj je frekvenčni spekter karseda najbolj učinkovito podeljen.

Agencija pojasnjuje, da so njene pristojnosti določene z zakonom.

Kot že večkrat pojasnjeno, je ta javni razpis primarno namenjen za zagotavljanje potreb vertikal na lokalnem nivoju in posledično v prvi fazi razpisa daje prednost zasebnim mobilnim omrežjem.

Cilj javnega razpisa je s pomočjo naprednih tehnologij ustvariti pogoje za gradnjo lokalnih in regionalnih celičnih radijskih sistemov za napredne namenske storitve poslovnih uporabnikov (oziroma za t. i. vertikale) in zagotoviti digitalno vključenost lokalnega prebivalstva na čim večjem odstotku ozemlja. V prvi fazi imajo zato prednost vertikale, ki potrebujejo spekter za svoje potrebe, saj so imeli mobilni operaterji možnost pridobitve spektra v 2300 MHz in 3600 MHz na večfrekvenčni dražbi 2021, in poslovni modeli nekaterih vertikal zaradi specifičnosti zahtev potrebujejo lastno omrežje.

Agencija je preučila predlog T-2, po katerem bi lahko spekter za preostali del občine, ki ne zajema že v prejšnji fazi podeljenega kampusa, pridobil ponudnik, za katerega bi bil preostali del občine vseeno zanimiv (npr. ponudnik javnih mobilnih komunikacijskih storitev). Agencija mora pri upravljanju radiofrekvenčnega spektra upoštevati tudi zakonitosti širjenja radijskih valov, zato je drobitev spektra na površine manjše od občine fizikalno nemogoča oziroma zaradi omejitev nivoja signala na meji ne omogoča izvajanja kakovostne storitve. Nižje frekvence imajo namreč večji doseg, kar sicer pomeni cenejše omrežje (manj baznih postaj), povzročajo pa tudi neželene motnje v večjem geografskem območju. Na mejah geografskega območja, kar je v predmetnem javnem razpisu občina (ali skupina občin), so zahtevane vrednosti nivojev električne poljske jakosti za pas 2300 MHz določene v poglavju H.1.4 in za pas 3600 MHz v poglavju H.2.5. Glede na vrednosti nivojev električne poljske jakosti na meji geografskega območja je agencija mnenja, da vsaj v pasovih 2300 MHz in 3600 MHz ni možno podeliti spektra na manjšem geografskem območju, če se želi vertikali znotraj kampusa omogočiti vzdržen poslovni model.

PMSE

RTV Slovenija navaja, da je javni zavod posebnega kulturnega in nacionalnega pomena, ki opravlja javno službo na področju radijske in televizijske dejavnosti, določeno z zakonom. Mednje spadajo prenosi državnih proslav, pomembnih kulturnih dogodkov, izrednih dogodkov ter drugih dogodkov v javnem interesu na področju celotnega ozemlja Republike Slovenije. Za opravljanje omenjene službe ima v uporabi tri lastne kamerne sisteme za brezžični prenos zvoka in slike (t.i. PMSE sistemi). Širina posameznega sistema znaša 10 MHz. Po potrebi se dodatni sistemi tudi najamejo. Vsi trenutni ter prihodnji produkcijski sistemi (4K) zahtevajo zakasnitev pod 40 ms kar je na meji sprejemljivosti za uporabo v več kamerni produkciji. Zato od agencije po poteku ODRF 38113-14/2020/3 pričakujejo zagotovitev ločenega in namenskega radiofrekvenčnega prostora za nadaljevanje javne službe z uporabo za namene PMSE. Za RTV Slovenija je sprejemljiva dodelitev v obstoječem frekvenčnem pasu 30 MHz na področju od 2.070 do 2.100 MHz ali na novo dodeljenem frekvenčnem pasu od 1.950 do 3.600 MHz enake ali večje pasovne širine 30 MHz. RTV Slovenija opozarja, da v primeru dodelitve frekvenčnega pasu po novi ODRF souporaba z drugimi uporabniki ni možna zaradi tehničnih lastnosti uporabljene opreme.

Agencija pojasnjuje, da s predvidenim razpisom ne bo posegla v pravice RTV Slovenija, dodeljene z odločbo št. 38113-14/2020/3 z dne 10. 3. 2020, ki je veljavna do leta 2030. Agencija je glede na izjasnitev RTV

AKOS

Slovenija, da je za njo sprejemljiva obstoječa dodelitev, po kateri potrebuje vsaj 30 MHz zveznega spektra, iz osnutka razpisne dokumentacije odstranila opcijo izključne podelitve za PMSE.